

SPECIAL ISSUE

คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

CRISPNEWS

ศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำและนโยบายสังคม
Center for Research on Inequality and Social Policy

1

72 ปี

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

ดร. ธร ปีติผล

3

เสวนาเปิดตัวหนังสือ

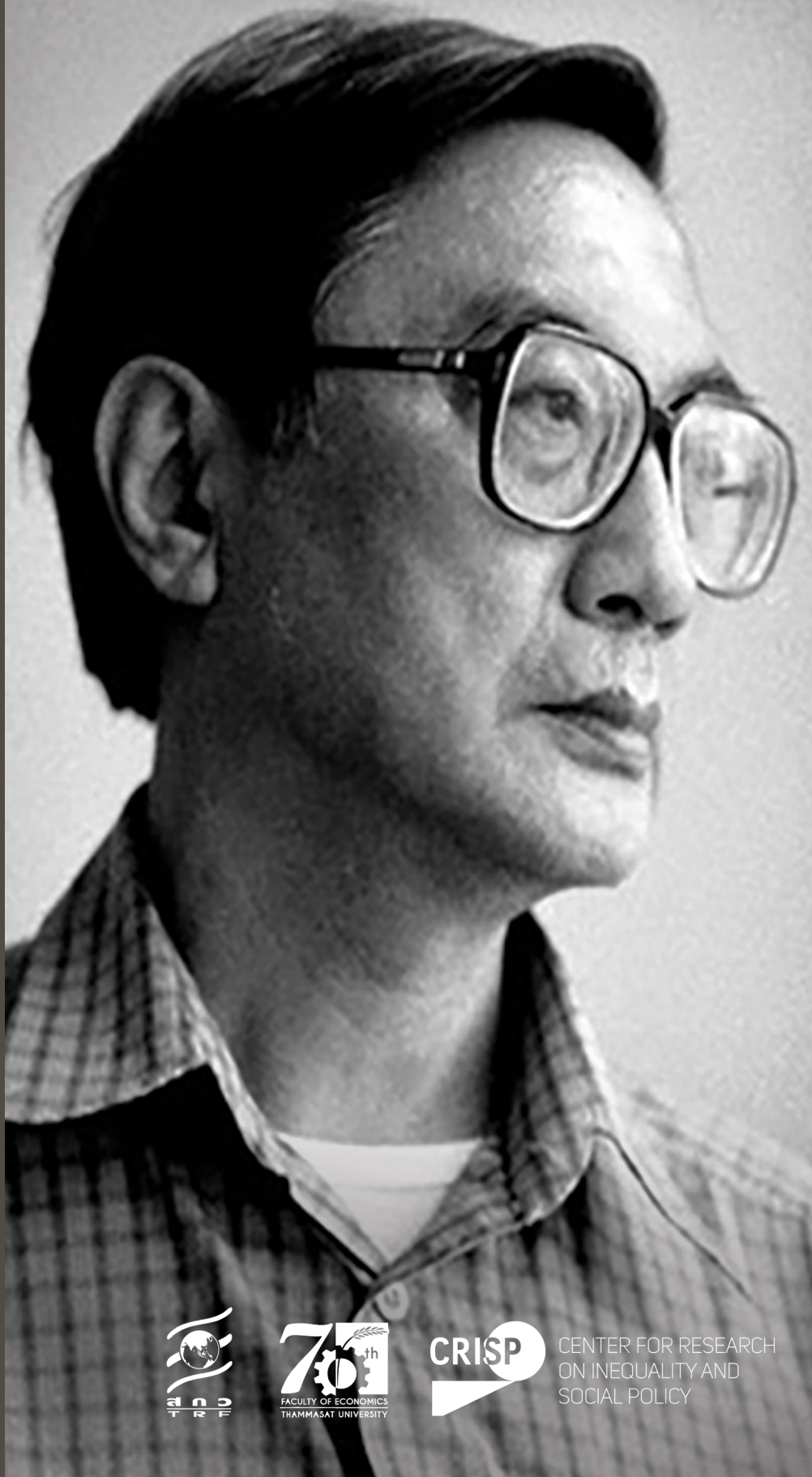
"72 ปี รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์"

กิลปี กรุยรุ่งโรจน์

7

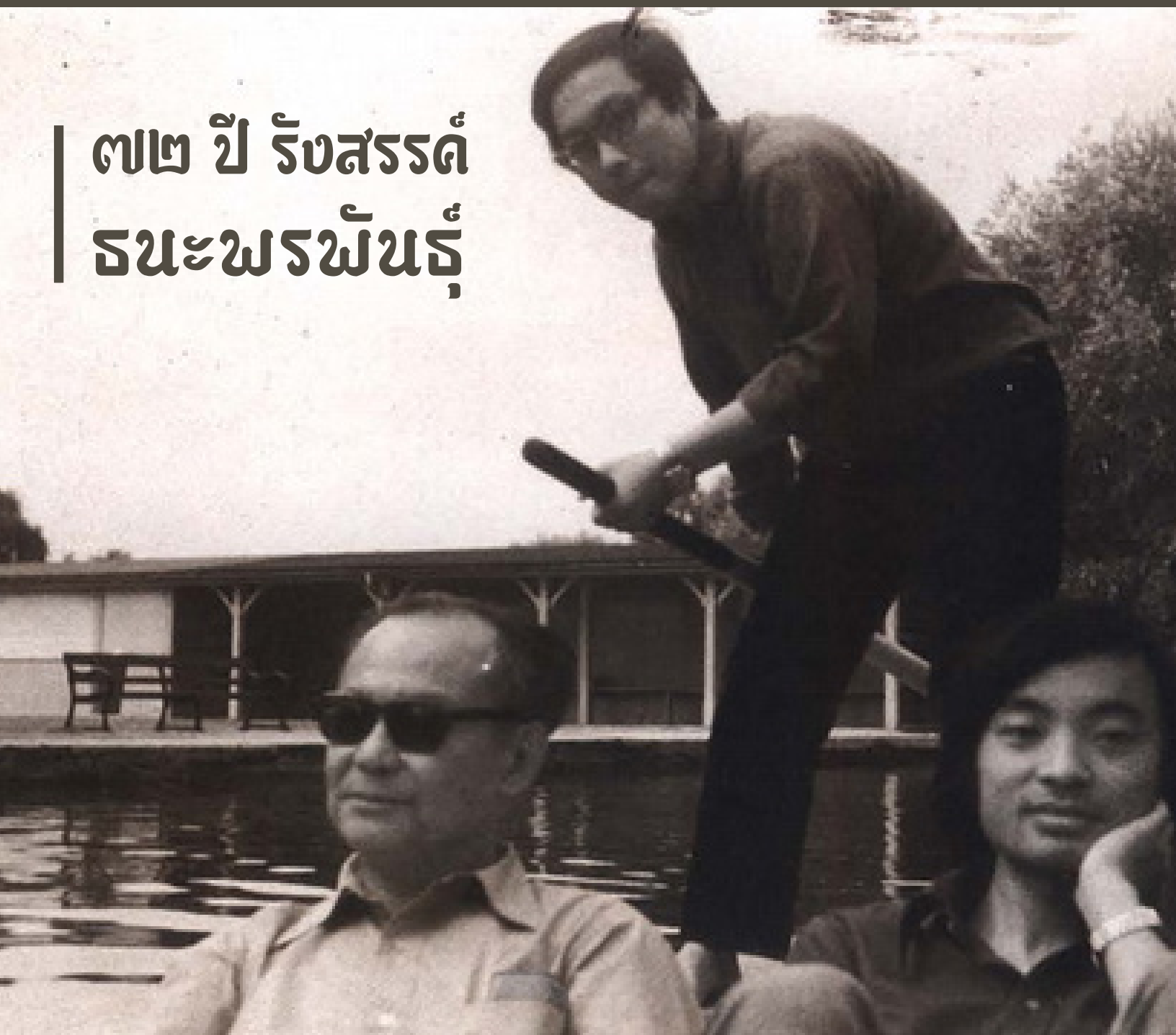
สรุปกิจกรรม ศูนย์วิจัย

ความเหลื่อมล้ำและนโยบาย
สังคม (CRISP)

CENTER FOR RESEARCH
ON INEQUALITY AND
SOCIAL POLICY

| ๗๒ ปี รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

จดหมายข่าวฉบับพิเศษของศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำและนโยบายสังคม (CRISP) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำขึ้นพร้อมกับโอกาสที่คณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ได้จัดงานเสวนาเพื่อเปิดตัวหนังสือที่ระลึกให้กับอาจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ในวาระที่อาจารย์รังสรรค์อายุครบ 72 ปี

อาจารย์รังสรรค์เป็นบุคคลที่สำคัญของคณะเศรษฐศาสตร์ ทั้งในฐานะนักวิชาการที่มีผลงานดีเด่นอย่างสม่ำเสมอ และในฐานะของอาจารย์ผู้มุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษามาตลอดหลายทศวรรษ ผลงานทางวิชาการของอาจารย์หลายชิ้นเป็นที่จดจำในฐานะงานคลาสสิกของวงวิชาการเศรษฐศาสตร์ ประเทศไทย งานเช่น กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย และเศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ เป็นผลงานที่คุณค่ายังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

“

ในฐานะอาจารย์ผู้สอน การสอนวิชาเศรษฐกิจไทยของอาจารย์รังสรรค์เป็นที่เลื่องลือในคุณภาพ ความแม่นยำ และลีลาการสอน ที่แม้จะนั่งบรรยายอยู่กับที่แต่ใช้เพียงแค่น้ำเสียงก็กลับสะกดความสนใจของนักศึกษาไว้ได้ทุกคน เป็นที่กล่าวขวัญกันว่านักศึกษาที่สามารถผ่านการเรียนในวิชาดังกล่าวได้ก็ควรจะต้องได้รับความตกงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยมาจาก อ.รังสรรค์บ้างไม่มากก็น้อย

แต่มากไปกว่าผลผลิตทางวิชาการและการทำหน้าที่ในการสอน สิ่งสำคัญที่ อ.รังสรรค์ได้สร้างไว้ให้กับทั้งคณะ เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ และวงวิชาการไทย ก็คือการเป็นแบบอย่างของนักวิชาการที่ดี

เมื่อครั้งยังอายุไม่มาก อ.รังสรรค์เคยเขียนนิพากษ์การทำหน้าที่ของอาจารย์พิเศษจากวงราชการ ที่เคยเป็นตัวหลักในการสอนหนังสือให้กับมหาวิทยาลัยอย่างธรรมศาสตร์ อาจารย์เสนอถึงความจำเป็นในการจะต้องมีอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นอาชีพ เพื่อให้สามารถมุ่งมั่นทุ่มเทเวลาให้กับการสอนและงานวิจัยได้อย่างแท้จริง

เวลาผ่านไปหลายสิบปีหลังจากที่ อ.รังสรรค์ได้เสนอแนวคิดข้างต้น แม้การเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นอาชีพจะกลายเป็นจริง แต่ผู้ที่เข้าสู่อาชีพดังกล่าวจำนวนมากก็ยังไม่สามารถทุ่มเทกับหน้าที่โดยตรงของตนเองได้เท่าไรนัก กลับยังวนเวียนกับการข้องแวะกับวงการอื่นๆ ด้วยโดนดึงดูดจากเงินตราและอำนาจที่วิ่งเข้าหา ในสถานะเช่นนี้ อ.รังสรรค์คือผู้ที่ทำตนให้เป็นแบบอย่างมากที่สุดว่าการเป็นนักวิชาการที่คงรักษา “พรหมจรรย์” ทางวิชาชีพของตนได้นั้นควรทำอย่างไรแน่ชัดว่าด้วยชื่อเสียงที่มี อ.รังสรรค์ก็คงเคยถูกดึงดูดไม่ต่างจากคนอื่น แต่อาจารย์ก็ยังตั้งมั่นกับการผลิตและถ่ายทอดความรู้ไม่เคยโอนอ่อนจากการทุ่มเทตนเองอย่างเต็มที่กับหน้าที่นี้ แม้ในวัยก่อนเกษียณไม่นาน อ.รังสรรค์ก็ยังค้นคว้าหนังสือกองพะเนินอยู่ในห้องสมุดเพื่อผลิตตำราวิชาการ และทุ่มเทเต็มที่กับการบรรยาย

แม้ประเทศไทยจะมีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากมายนหลายคนก็คงมีความรู้ความสามารถอย่างดีเยี่ยม แต่การดำรงตนในฐานะนักวิชาการของอ.รังสรรค์จะเป็นความพิเศษที่ช่วยให้นักรุ่นหลังได้มองย้อนมาอย่างชื่นชม และคอยระลึกว่าสิ่งที่อ.รังสรรค์ทำได้ในวันเวลาของท่านนั้น หมายความว่าเราทุกคนก็ควรจะทำได้บ้างในวันและเวลาของเรา

ดร. ธร ปิติตล

”

เสวนาเปิดตัวหนังสือ

“72 ปี รังสรรค์ ณะพรพันธุ์”

กัลป์ กรุรงโรจน์

เนื่องในวาระครบรอบ 70 ปีแห่งการสถาปนาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะฯ ได้จัดงานเสวนาเปิดตัวหนังสือ “72 ปี รังสรรค์ ณะพรพันธุ์” ขึ้น โดยมีผู้ร่วมเสวนา คือ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกป้อง จันวิทย์ ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ดี วันโอวัน เปอร์เซนต์ จำกัด

ปาฐกถาโดย ศาสตราจารย์ รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

อาจารย์รังสรรค์เล่าประวัติส่วนตัวว่า ตนเกิดในครอบครัวคนจีนซึ่งให้ความสำคัญกับเพศชาย ทำให้ไม่ต้องทำงานบ้าน โดยหน้าที่ดูแลครอบครัวทั้งหมดเป็นหน้าที่ของผู้เป็นแม่ อาจารย์จึงอุทิศหนังสือเล่มหนึ่งให้กับแม่ ส่วนชีวิตแต่งงานนั้นถือได้มีความสุขและความทุกข์ สุขจากการมีลูกที่ดี และทุกข์จากการมีรายได้ไม่พอใช้ เนื่องจากอาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัยในเมืองไทยถือได้ว่าเป็นคนจนชนชั้นใหม่

ประวัติชีวิตการศึกษานั้น อาจารย์รังสรรค์จบจากโรงเรียนวัดบวรนิเวศที่ซึ่งให้สองสิ่งที่สำคัญคือ วินัยและเพื่อนสนิทจากหลากหลายชนชั้น ขณะที่การได้เข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำให้พบสองสิ่งที่สำคัญ ประการแรกคือ ได้รับการปลูกฝังในเรื่องรักความเป็นธรรมและความเอื้ออาทรต่อคนยากจน ประการที่สองคือ ได้ขยายโลกหนังสือให้กว้างขึ้น เนื่องจากห้องสมุดธรรมศาสตร์เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในประเทศไทย ส่วนความทรงจำเกี่ยวกับคณะเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์นั้นเดิมทีอาจารย์มีความต้องการเข้าคณะรัฐศาสตร์ เนื่องจากชื่นชอบดาวไฮด์ปาร์คที่ดำเนินกิจการ แต่เป็นเพราะชื่อเสียงของอาจารย์ป่วย แม่เลยอยากให้เข้าคณะเศรษฐศาสตร์ ช่วงเข้ามาเรียนอาจารย์ประจำยังมีจำนวนน้อย หลักสูตรมุ่งเพียงผลิตบัณฑิตป้อนเข้ารับราชการ ทั้งนี้ มีอาจารย์ที่อาจารย์รังสรรค์ชื่นชมอยู่สองท่านคือ อาจารย์นิออน สนิทวงศ์ และอาจารย์เสน่ห์ จามริก และนับถืออาจารย์เดือน บุนนาคเป็นปูชนียบุคคล

หลังจบจากธรรมศาสตร์แล้ว อาจารย์รังสรรค์ได้ไปใช้ชีวิตการเรียนที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งให้ความรู้ด้านการจัดการ 3 ด้าน ด้านแรก ความสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานทางวิชาการ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทดลอง ด้านที่สอง การวางผัง campus และด้านที่สาม การให้ความสำคัญสัมพันธ์กับศิษย์เก่า ยิ่งไปกว่านั้น ตัวอาจารย์เองยังได้ประโยชน์จากระบบการเรียนการสอนแบบ supervision system ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่สัดส่วนอาจารย์หนึ่งคนต่อนักศึกษา 2-3 คน นักศึกษาต้องทำรายงานมาแล้วมาอภิปรายกันในห้อง การเรียนการสอนลักษณะนี้ช่วยกระตุ้นการพัฒนาความสามารถทางวิชาการมา และการศึกษาดด้วยตัวเองที่เป็นวัฒนธรรมการศึกษาที่สำคัญให้ประโยชน์อย่างยิ่งในการผลิตงานวิชาการของอาจารย์ในเวลาต่อมา

หลังจากจบการศึกษา อาจารย์รังสรรค์กลับมาเป็น
อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ในปลายยุคการครอบงำสำนัก
วิชาการขุนนาง ในเวลานั้น อาจารย์มหาวิทยาลัยมีสถานะเป็น
เพียงงานอดิเรกของขุนนางข้าราชการ ทำให้มหาวิทยาลัยเป็น
พื้นที่ของความรู้อันล้าสมัย เนื่องจากขุนนางข้าราชการเหล่านั้น
มีอาจตามความก้าวหน้าโลกวิชาการได้ทัน อาจารย์ป่วยจึงได้
ผลักดันให้มีการสร้างอาจารย์ประจำโดยได้รับความช่วยเหลือ
จากมูลนิธิ Rockefeller Foundation

ในทัศนะของอาจารย์รังสรรค์นั้น อาจารย์มหาวิทยาลัย
จะต้องเป็นสำราญชน (Leisure Class) กล่าวคือต้องสร้าง
สถาบันที่เกื้อกูลให้อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นสำราญชน
ต้องมีเงินเดือนสูง มหาวิทยาลัยต้องมีบรรยากาศทางวิชาการ

ต้องมีทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์มหาวิทยาลัย
มีประสิทธิภาพในการผลิตองค์ความรู้และวิทยาการที่ก้าวหน้า

ในช่วงท้ายของการปาฐกถา อาจารย์รังสรรค์สรุปผล
งานของตนในด้านงานเขียนและงานวิชาการ ซึ่งอาจารย์ได้
บุกเบิกพรหมแดนความรู้ในโลกวิชาการที่สำคัญ 3 ด้านคือ
งานวิจัยสำรวจสถานะแห่งความรู้ เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ
และทุนวัฒนธรรม

ศาสตราจารย์พิเศษ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

อาจารย์ชาญวิทย์ทบทวนความทรงจำให้วงเสวนาฟังว่า ในฐานะเคยเป็นชุดผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกัน การพบกันครั้งแรกระหว่างอาจารย์ชาญวิทย์กับอาจารย์รังสรรค์คือการร่วมกันเขียนในงานสังคมศาสตร์ปริทัศน์ และวารสารธรรมศาสตร์ ในตอนที่ยังเป็นรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการให้กับอาจารย์ป๋วย ในปี 2518-2519 โดยมีอาจารย์รังสรรค์เป็นผู้ช่วย ในปี 2537-2538 ได้กลับมาร่วมงานอีกครั้งซึ่งสร้างมรดกให้ธรรมศาสตร์ไม่ประสบปัญหาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540

รองศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช

อาจารย์ชูศักดิ์เล่าว่า ตนเริ่มรู้จักอาจารย์รังสรรค์ผ่านการอ่านงานของอาจารย์ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ และได้ยินชื่อว่าเป็นอาจารย์หัวก้าวหน้าที่ขอความช่วยเหลือได้ และเป็นขุนพลผู้บริหารมหาวิทยาลัยชุดดริมทีมในสมัยอาจารย์ชาญวิทย์เป็นอธิการบดี นอกจากนี้ยังเป็นคอลัมนิสต์ให้กับผู้จัดการรายวันในคอลัมน์ จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง โดยอาจารย์ได้ทำนายเรื่องการแบ่งชนชั้นระหว่างท่าพระจันทร์และรังสิต อาจารย์เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการเขียนได้อย่างน่าทึ่ง ชอบบัญญัติศัพท์ใหม่ๆ ให้วงการ เช่น สำราญชน ญีญาธิปไตย

อาจารย์ชูศักดิ์เห็นว่า บทความอาจารย์แสดงความเป็นตัวตนของอาจารย์ อาจารย์ชอบทวนกระแสและมีความสนใจเรื่องที่หลากหลายมากกว่าเศรษฐกิจและตัวเลข การวิเคราะห์เศรษฐกิจจึงวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและการเมืองด้วย ในทางกลับกันชอบนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์เรื่องต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ การปฏิรูปการศึกษา ฯลฯ ด้วยความทวนกระแสนี้ งานของอาจารย์รังสรรค์จึงให้มิติความเป็นธรรมของสังคมเป็นสำคัญต่างจากนักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐศาสตร์เคยเป็น “อัมปฤษศาสตร์” ของชนชั้นปกครอง แต่ในภายหลังนักเศรษฐศาสตร์ไปทำงานและให้ความชอบธรรมชนชั้นปกครอง เป้าหมายของอาจารย์คือต้องทำให้เศรษฐศาสตร์เป็น “อัมปฤษศาสตร์” สำหรับชนชั้นนำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกป้อง จันวิทย์

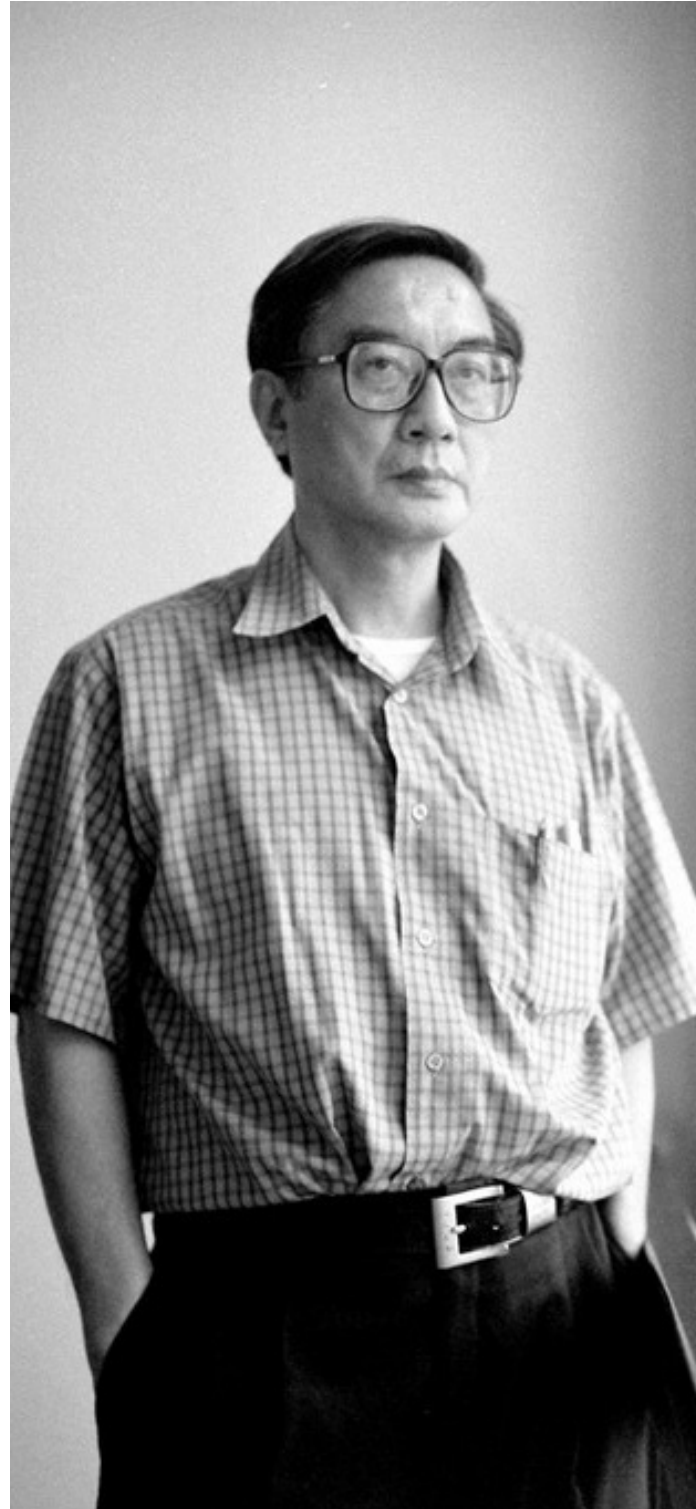
อาจารย์ปกป้องรู้จักอาจารย์รังสรรค์ครั้งแรกตอนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ช่วงปี 2535 ผ่านตัวหนังสือจากการอ่านคอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง” ช่วงแรกอ่านเป็นชิ้นๆ ไม่ค่อยเข้าใจจนกระทั่งได้อ่านหนังสือ “อนิจลักษณะการเมืองไทย” ซึ่งเป็นหนึ่งในงานเขียนที่มีอิทธิพลต่อชีวิตอาจารย์ปกป้องมากที่สุด

อาจารย์ปกป้องสรุปว่า ในฐานะครูเศรษฐศาสตร์คนแรก อาจารย์รังสรรค์สอนอาจารย์ปกป้องหลายประการ ประการแรก แก่นหัวใจของเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ไม่ใช่วิชาว่าด้วยเงินๆ ทองๆ แต่เป็นการอธิบายโลก เราใช้เศรษฐศาสตร์อธิบายการเมือง สังคม กฎหมายได้ นอกจากนี้เศรษฐกิจกับการเมืองก็แยกกันไม่ออก เราไม่สามารถเข้าใจปัจจุบันหรือมองอนาคตได้ถ้าไม่สนใจประวัติศาสตร์ ประการที่สอง อาจารย์ชี้ให้เห็นความต่างระหว่าง “สิ่งที่เป็นอย่าง” และ “สิ่งที่ควรจะเป็น” อาจารย์ใช้วิทยาศาสตร์สังคมไม่ใช่ค่านิยมในการศึกษาทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วการออกแบบด้วยหลักวิชาจะนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ประการที่สาม ความสำคัญของ “สถาบัน” หรือ “ระบบ” อาจารย์สอนว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือ “ปุถุชน” ไม่ใช่ “อรรหันต์” ดังนั้นตัว “ระบบ” หรือ “สถาบัน” จึงมีความสำคัญกว่าตัวบุคคล การปฏิรูปการเมืองจึงมิใช่การเรียกร้อง “คนดี” แต่โจทย์อยู่ที่การออกแบบ “สถาบัน” ที่ดีและ ประการสุดท้าย เราสามารถอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ได้ผ่าน “แว่นตา” หลายแบบ แต่ละศาสตร์มี “แว่นตา” ในการมองโลกที่ต่างกัน แต่ละแบบมีจุดชดเชยจุดบอดในการมองไม่เหมือนกัน

อาจารย์ปกป้องเห็นว่า อาจารย์รังสรรค์สร้างมาตรฐานอะไรบางอย่าง มันเชื่อเชิญให้คิดว่า ถ้าอาจารย์อยู่ตรงนั้น จะเตรียมสอนอย่างไร ถ้าเขียนหนังสือให้อาจารย์อ่านต้องรักษามาตรฐานอย่างไร กล่าวคือเป็น “มือที่มองไม่เห็น” ที่กำกับคุณภาพและการทำงาน

ในฐานะนักเรียนเศรษฐศาสตร์การเมือง อาจารย์ปกป้องมีหนังสือของอาจารย์ 2 เล่มที่ประทับใจคือ เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ และกระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย อาจารย์ได้อธิบายว่านโยบายเศรษฐกิจหนึ่งเกิดมาได้อย่างไร ผ่านแบบจำลองตลาดนโยบายเศรษฐกิจ ที่ประกอบด้วยอุปสงค์และอุปทานต่อนโยบายภายใต้โครงสร้างส่วนบนทางเศรษฐกิจอันได้แก่รัฐธรรมนูญ การเมือง ทุนนิยมโลก

อาจารย์ปกป้องจบการอภิปรายด้วยคำถามทิ้งท้ายถึงคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในฐานะผู้จัดงานว่า ด้วยหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ทางคณะจะมีส่วนร่วมสร้างนักเศรษฐศาสตร์แบบรังสรรค์อีกได้อย่างไร และด้วยกระบวนการรับอาจารย์แบบที่เป็นอยู่ นักเศรษฐศาสตร์แบบรังสรรค์จะมีโอกาสเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำของคณะได้หรือไม่.

สรุปกิจกรรมศูนย์วิจัยความเหลื่อมล้ำ และนโยบายสังคม (CRISP)

สัมมนา Thammasat Economic Focus (TEF) ครั้งที่ 16 เรื่อง “เดินหน้าเศรษฐกิจไทย หลังการเลือกตั้ง”

งานเสวนา Thammasat Economic Focus (TEF) ครั้งที่ 16 และสัมมนาชุด 70 ปี เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ เรื่อง “เดินหน้าเศรษฐกิจไทยหลังการเลือกตั้ง” จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2562 ร่วมเสวนาโดย คุณเจน นำชัยศิริ อดีตประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, รศ.ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และรศ.ดร. อภิชาติ สถิตินิรามัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้พูดถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งรัฐบาลมีแนวโน้มเป็นรัฐบาลเสียงปริ่มน้ำและมีอายุสั้น อายุรัฐบาลอาจอยู่ได้เพียง 6 เดือนถึง 1 ปีเท่านั้น และได้วิเคราะห์สิ่งที่เห็นภายหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 มี.ค. ที่ผ่านมาว่า ยังมีความพยายามไม่ยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งรัฐธรรมนูญ 2560 พยายามออกแบบให้การเมืองย้อนกลับไปในอดีตในยุคช่วงปี 2530 เพื่อให้เกิดรัฐบาลผสมหลายพรรค ถือเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ยังเป็นการเมืองแบบเก่าที่เน้นที่ตัวบุคคล ซึ่งพรรคพลังประชารัฐถือว่าเป็นพรรคที่ลงทุนไปมาก แต่ยังไม่สามารถชนะขาดได้ และส่วนใหญ่ชนะในเขตที่ยังไม่มีเจ้าถิ่นชัดเจน โดยได้ ส.ส.จากพลังดูดประมาณ 33% จาก 7.9 ล้านเสียง นอกจากนี้ยังได้เสนอว่านโยบายสวัสดิการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำเป็นนโยบายที่รัฐบาลใหม่ต้องเร่งดำเนินการ และควรมีการสร้างโอกาสกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับนโยบายการพัฒนาพื้นที่ และต้องการให้รัฐบาลเร่งเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ทั้งในเรื่องการพัฒนาศักยภาพ การศึกษา แก้ปัญหาเรื่องการคอร์รัปชัน และการแก้ไขกฎกติกาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการมากขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่นโยบายหาเสียงของแต่ละพรรคการเมืองไม่ได้มีการพูดถึงเรื่องเหล่านี้มากนัก และอยากให้มีการปฏิรูประบบราชการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปสัมมนา Dynamics of Income Inequality in the 21st century

สัมมนาครั้งนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน คุณธนศักดิ์ชี้ให้เห็นความบกพร่องของการใช้ Household surveys เพื่อคำนวณความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ซึ่งต่ำกว่าความเป็นจริงอยู่มาก จากการศึกษาของคุณธนศักดิ์ ซึ่งใช้วิธีประมาณการจากข้อมูลภาษี household survey และ national account พบว่า สัดส่วนของรายได้ประชาชาติตกไปอยู่กับชนชั้นกลางประมาณ 11% หรือที่เรียกว่า 'Middle Squeeze' และ ไปอยู่กับคนที่รวยที่สุด 10% ประมาณ 52-53% ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ เช่นบราซิล จีน และรัสเซีย นอกจากนี้ คุณธนศักดิ์ยังอธิบายการกระจายการเติบโตของเศรษฐกิจในแต่ละ 'social class' และความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่ต้นศตวรรษ โดยในช่วง 1980s ถึง 1990s รายได้เฉลี่ยของชนชั้นกลางโตกว่าชนชั้นอื่น แต่ช่วงปี 2001-2015 รายได้เฉลี่ยของกลุ่มนี้ได้น้อยกว่าชนชั้นล่าง ความได้เปรียบและความสำคัญของชนชั้นกลางระดับสูงลดลง เนื่องจากพรรคการเมืองให้ความสำคัญกับชนชั้นล่างและการชูเรื่องความเหลื่อมล้ำให้เป็นเรื่องของการเมืองมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า 'class cleavage'

สรุปสัมมนาบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

สัมมนาครั้งนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน โดยมีผู้บรรยายคือ ดร. ธร ปิตติล และ อ.วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร วิทยากรทั้งสองสำรวจแนวคิดสวัสดิการแบบเจาะจงที่คนจน ที่มา วัตถุประสงค์ และปัญหาของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงกรณีศึกษาจากต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดร. ธร เล่าถึงที่มาของแนวคิดสวัสดิการแบบเจาะจงที่คนจนที่มาจากแนวคิดเสรีนิยมใหม่ ที่เน้นประสิทธิภาพและการกระจายรายได้ ทว่าการเจาะจงมีความท้าทายหลายประการเช่น ปัญหาความคลาดเคลื่อนและการรั่วไหลของทรัพยากร ต่อมา อ.วีระวัฒน์ เล่าถึงแนวคิดการเจาะจงที่คนจนในประเทศไทย ที่มา และวิวัฒนาการของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตั้งแต่ พ.ศ. 2559 และชี้ให้เห็นถึงปัญหาเช่น การกระจายประโยชน์ ต้นทุนต่างๆ อาทิ การลงทะเบียน การบริหารจัดการ การเข้าถึงอาชีพ และสิทธิพล โดยพบว่า ในขณะที่ไม่พบปัญหา inclusion/exclusion แต่บัตรยังไม่สามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน ต่อมา อ.ธร ยกตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อสำรวจการใช้สวัสดิการทั้งแบบที่เจาะจงคนจนและแบบถ้วนหน้าในต่างประเทศ ท้ายที่สุดแล้วจากงานวิจัยในครั้งนี้สรุปข้อเสนอแนะได้เป็นสี่เรื่องหลักๆคือ การแก้ปัญหาเรื่องต้นทุนและการกระจายผลประโยชน์ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ และการรับจ่ายเงินด้วยกองทุน

